

PONUKA

ŠKOLSKÝ
ROK
2025/2026

**VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT
PRE II. STUPEŇ
ZÁKLADNÝCH ŠKÔL**

II. POLROK

V STREDOSLOVENSKOM MÚZEU

Neformálne a zážitkové vzdelávanie v múzeu predstavuje vhodné doplnenie vzdelávania žiakov základných škôl. Nadväzuje na tematické okruhy a vzdelávacie oblasti štátneho vzdelávacieho programu a môže tak obohatiť výchovno-vzdelávací proces žiakov v autentickom priestore historických budov a originálnych artefaktov.

STREDOSLOVENSKÉ
MÚZEUM
SSM

**BANSKOBYSŤRICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ**

Edukačné aktivity

Stredoslovenského múzea (**SSM**) zahŕňajú:

LEKTORÁTY V EXPOZÍCIÁCH SSM

na vybrané témy s možnosťou vzhliadnuť originálne artefakty na vlastné oči.

Vstupné: 1,60 € zahŕňa hromadný vstup do expozície a lektorát. Deti do 6 rokov zdarma.

Dĺžka trvania: 45 min.

PREHLIADKY VÝSTAV S LEKTORÁTOM

zahŕňajú aj množstvo vizuálnych a interaktívnych prvkov.

Vstupné: 1,60 € zahŕňa hromadný vstup do výstavy a lektorát. Deti do 6 rokov zdarma.

Dĺžka trvania: 30 min.

TVORIVÉ DIELNE

podporujú vzdelávací proces a poskytujú priestor na rozvoj kreatívnych schopností detí.

Tematicky sa viažu k témam expozícií, výstav, ročných období i sviatkov.

Vstupné:

- tvorivé dielne k expozíciám a výstavám (súčasťou je aj prehliadka expozície a výstavy): 2,00 €

- tvorivé dielne na iné vybrané témy: 1,00 €

Dĺžka trvania: 45 min.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

s doplnením hravých úloh a hier poskytujú priestor na hlbšie spoznávanie vybranej problematiky.

Vstupné: 2,00 €

Dĺžka trvania: 1 – 1,5 hod.

Pri jednotlivých programoch uvádzame odporúčanú vekovú kategóriu aj nadväznosť na učebné osnovy. Záujem o absolvovanie programu podľa výberu je potrebné nahlásiť najneskôr tri dni vopred. Po dohode je možné realizovať aj iný lektorát na vybranú tému podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov. Pedagogický dozor má vstup zadarmo a zodpovedá za pokojný priebeh aktivity.

VIAC INFORMÁCIÍ VÁM POSKYTNE:

Mgr. Ivana Žáčoková

referent pre vzdelávanie

tel. č.: 0915 788 146, 048/412 58 96

e-mail: zacokova@ssmuzeum.sk;

vzdelavanie@ssmuzeum.sk

MATEJOV DOM

Nám. Š. Moysesa 20, Banská Bystrica
kontaktná osoba: Jaroslava Dobrotová
tel.: 048/412 55 77

e-mail: md@ssmuzeum.sk; dobrotova@ssmuzeum.sk

STÁLA EXPOZÍCIA

História mesta Banská Bystrica

V stálej expozícii o histórii Banskej Bystrice vám vyzprávame vznik Stredoslovenského múzea, históriu medeného mesta a umožníme vám spoznať jeho najvýznamnejšie osobnosti. Uvidíte hodnotné zbierkové predmety, vzácne klenoty a bohatú archeologickú expozíciu. Medzi exponátmi nechýbajú rôzne zbrane, ktoré nielen chránili, ale aj brali životy, výsledky práce šikovných rúk bystrických remeselníkov, či zbierky gotického umenia v našom meste.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Volba richtára

Staňte sa na okamih členom mestskej rady a zvolte si spomedzi seba richtára. Zoznámte sa s právami ale aj povinnosťami, ktoré boli súčasťou týchto dôležitých funkcií.

Zločin a trest

„Tá dnešná mládež“... Určite ste sa už s týmto výrokom stretli. O tom, že ani naši predkovia neboli žiadne neviniatka sa môžete prísť presvedčiť do Matejovho domu. Viete, kde sa v Bystrici nachádzala šibenica? Prečo býval kat za hradným múrom? Čo hrozilo pekárovi, ak upiekol malý chlieb? Staňte sa odborníkmi na mučenie a popravy, na vlastnej koži si vyskúšajte okovy a husle! Nič pre slabšie povahy.

Po stopách erbov a címerov

Erby sú v podstate akési symboly a znamenia, vďaka ktorým sa mestá a obce dokázali odlíšiť. Poznáte najstaršiu podobu erbu Banskej Bystrice? Porozprávame sa o vývoji a symbolike erbov, pohľadáme rôzne erby v expozícii Matejovho domu a napokon si vyrobíme svoj vlastný.

Šiel tovariš svetom

Pátranie po známych i takmer zabudnutých remeslách. Pri putovaní múzeom objavíte nielen prácu krajčírov, obuvníkov či medovníkárov, ale aj poctivú robotu irchárov, pramárov, minciarov. Budete hľadať, hádať, objavovať všetky remeselné tajomstvá.

Múzeum v kóde

Objavovanie histórie mesta ešte nikdy nebolo také zábavné! Deti sa pomocou QR kódov vydajú na interaktívnu cestu za poznáním – skenovaním odhaľujú zaujímavé texty o minulosti mesta a zároveň hľadajú označené slová, ktoré im pomôžu vyriešiť osemsmernú či doplniť tajničku. Program spája moderné technológie s hravým učením a podporuje zvedavosť aj logické myslenie. Nezabudnite si priniesť vlastný mobil s dátami. Určené pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ.

PREDNÁŠKY

Tajomný svet pod nohami

Zaujímavé rozprávanie o práci archeológa, spojené s hravými úlohami a ukážkou zbierkových predmetov vykopaných v Banskej Bystrici a okolí. Deti sa okrem množstva iných informácií dozvedia, v ktorej jaskyni žili ľudozrúti, kde sa našiel strieborný poklad a ako sa dajú nájsť vykopávky v strope. Určené pre žiakov 5. ročníka ZŠ.

...a mesto lahlo popolom

Porekadlo „Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán“ poznáme snáď všetci. Napriek tomu si len veľmi ťažko dokážeme predstaviť jeho ničivú silu a nespútanosť. Porozprávame si o tom, ako tento živel postihol naše mesto v roku 1761 a ako ruiny a spálenisko dokázali zase Bystričania premeniť na ešte krajšie mesto. Atmosféru nám priblížia zápisky známeho historika Emila Jurkoviča. Určené pre žiakov 7. – 9. ročníka ZŠ.

VZDELÁVACIE PROGRAMY V EXTERIÉRI

“Za živa v Bystrici”

Ako dobre poznáte svoje mesto? Otestujte sa s nami pri prehliadke historického centra mesta spojenej s objavovaním tajomstiev vybraných budov. Určené pre žiakov 5. ročníka ZŠ.

O čom hradné múry šepocú

Vďaka ťažbe medených a strieborných rúd patrila Banská Bystrica v minulosti k bohatým mestám Uhorska. Bohatstvo mesta sa preukázalo na mestskom hrade, ktorým sa mohlo mesto pýšiť. Hrad bol postavený na návrší, na križovatke významných obchodných ciest. V hrade sídlili vysokí mestskí úradníci, richtár či zástupcovia cirkvi a boli tu uložené najcennejšie poklady mesta. Čo všetko sa skrývalo za hradbami a mnoho iných tajomstiev odkryjeme pri spoznávaní mestského hradu. Určené pre žiakov 6 – 9. ročníka ZŠ.

Po dohode je možné realizovať aj iný lektorát / vzdelávací program na vybranú tému (remeslá, archeológia, mesto a pod.) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

THURZOV DOM

Nám. SNP 4, Banská Bystrica

kontaktná osoba: Mgr. Anna Nociarová

tel.: 048/412 58 97

e-mail: td@ssmuzeum.sk, nociarova@ssmuzeum.sk

STÁLA EXPOZÍCIA

Tranzithistory

Nová stála expozícia Tranzithistory poskytuje komplexný historický pohľad na mesto aj región Banskobystrického kraja. V expozícii sú zastúpené predmety z archeologických, historických aj etnografických výskumov, histórie výtvarného umenia, numizmatiky a geológie. V stredoveku patrila Banská Bystrica medzi 7 banských miest a stala sa známou aj vďaka ťažbe a obchodu s meďou. Expozícia je doplnená množstvom interaktívnych prvkov, vďaka ktorým sa deti v múzeu môžu hrať aj vzdelávať.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Chrám múz alebo múzeum spoza opony

Prostredníctvom vlastných aktivít žiaci získajú predstavu o tom, kto pracuje v múzeu, koľko práce sa skrýva za vystavenými exponátmi a čo je poslaním tejto inštitúcie. Vyskúšajú si prácu kurátora, archeológa, reštaurátora, propagačného manažéra. Zodpovieme si množstvo otázok, ktoré súvisia s každodenným životom múzea. Vzdelávací program nadväzuje na učivo dejepisu 5. ročníka ZŠ, no je vhodný aj pre vyššie ročníky 2. stupňa ZŠ.

V znamení kladivka a železka

Spolu objavíme nerastné bohatstvo, ktoré ukrývali hory v okolí Banskej Bystrice, spoznáme banícke zvyky, ale aj remeslá, ktoré úzko súviseli s baníctvom: drevorubačstvo, uhliarstvo, pltníctvo. Deti môžu vidieť, ako vyzerá v prírode zlato, striebro, meď, obsidián, minerály s obsahom olova, cínu...

Vo farbe malachitu

Program venovaný Zelenej miestnosti Thurzovho domu: o tom, ako objavili neskorogotické fresky, z čoho sa vyrábali farby, ktoré používali maliari fresiek, komu patria erby namaľované na klenbe. Spoločne medzi freskami nájdeme ukrytú jednu Ezopovu bájkou a povieme si aj, čo znamenajú výjavy, ktoré sú namaľované na stenách.

● **TVORIVÉ DIELNE**

● *Modrotlačiarstvo*

- Deti sa dozvedia, ako sa vyrábala modrotlač: odkiaľ pochádza táto technológia a na aký materiál sa tlačilo. Povieme si, čo je to indigo a z čoho sa vyrábalo, ako prebiehalo farbenie a načo netreba zabudnúť, aby látka získala tú správnu podobu. Program je doplnený krátkym videom.

● *Ako sa písalo v minulosti*

- Dnes ľudia stále viac píšu a komunikujú pomocou klávesnice alebo dotykového displeja, no v škole deti ešte stále používajú pero či kriedu. V minulosti ľudia používali na písanie rôzne materiály, vyrábali si perá na písanie aj atrament. Spolu nazrieme do tajov písárskeho umenia a vytvoríme si vlastné historické listiny. Povieme si o tom, aké písmo sa používalo, ako vznikali prvé knihy, aj ako vyzerali.

● *Bratia zo Solúna*

- Sv. Cyril a Metod patria medzi najväčších misionárov kresťanstva. Hoci pochádzali z Byzantskej ríše, vtedy najkultúrnejšej krajiny, predsa sa vedeli prispôbiť predkom žijúcim na našom území. Zostavili pre nich písmo a do staroslovienskej reči preložili Sväté písmo a najdôležitejšie bohoslužobné knihy. Prenesieme sa do doby starých Slovanov a vyskúšame si naše najstaršie písmo. Určené na obdobie máj – jún.

- **Po dohode je možné realizovať lektorát / vzdelávací program na vybranú tému (baníctvo, meštianstvo, remeslá, archeológia, a pod.) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.**

● **VÝSTAVA: Život v dobe kamennej**

● **09. 10. 2025 – 19. 04. 2026**

- Výstava vám interaktívnou formou predstaví život ľudí v mladšej dobe kamennej. Dozviete sa, ako kedysi ľudia žili, kde bývali, čo nosili a ako si pripravovali jedlo. Spoznáte, ako si vyrábali predmety dennej potreby aj odev, ako si zdobili svoje príbytky i seba. Bolo to obdobie veľkých zmien v živote človeka a prostredníctvom výstavy v Thurzovom dome sa na chvíľu vrátite späť v čase.

● **TVORIVÉ DIELNE K VÝSTAVE**

● *Pravekí hrnčiarri*

- Potreba uskladovania potravín priviedla ľudí k výrobe keramiky. Ako vznikali prvé nádoby si priblížime modelovaním jednoduchých misiek z hlíny, bez hrnčiarskeho kruhu, ako to robili aj v mladšej dobe kamennej.

● *Hlinené figúrky*

- Hlina bola pre ľudí v praveku veľmi dostupný materiál, z ktorého si vedeli vyrobiť rôzne predmety. Okrem nádob či ozdôb tvorili aj postavičky zvierat a postáv. Pretrvával kult matky, ktorý nahradil kult býka či rôzne božstvá. Ako takéto sošky vznikali a čo pre ľudí znamenali sa dozviete pri výrobe vlastných figúrok.

Ako si kedysi maľovali steny

Ľudia si od nepamäti zdobia steny svojich príbytkov. A nebolo to inak ani v dobe kamennej. Už v praveku ľudia používali farby a zdobili si aj steny. Spoločne zistíme, ako sa od výzdoby jaskýň prešlo k výzdobe stien neolitických domov prostredníctvom prírodných materiálov a pigmentov.

Pravekí tkáči

Súčasťou každodenného života človeka je jeho odev. Aj v období praveku si ľudia zhotovovali látky. Ako tento proces vzniku prvých textílií prebiehal sa naučíte aj prostredníctvom vlastnej tvorivej aktivity, kde si priblížime jednoduchý spôsob tkania.

Praveké šperky

Šperky ako ozdoba i ukazovateľ spoločenského statusu prechádzajú životom ľudí od najstarších dôb v rôznych podobách. Pozrieme sa na to, aké materiály sa na ozdoby používali a ako takéto praveké ozdoby vyzerali. Aby bol náš zážitok z objavovania väčší, zapojíme do práce aj svoje ruky.

VZDELÁVACÍ PROGRAM K VÝSTAVE

V koži neolitika

Ľudia v praveku boli veľmi vynaliezaví, neveríte? Prostredníctvom interaktívnej výstavy sa prenesieme do obdobia života ľudí, ktorí začínajú pestovať rastliny, chovať zvieratá a objavujú meď. Prostredníctvom replík pravekých nástrojov, zbraní, ozdôb a keramiky okúsíte každodenný život v závere doby kamennej. Vedeli by ste si zhotoviť pracovné nástroje, vyrobiť múku a z čoho by ste si urobili šaty? Tak si to prídte k nám vyskúšať.

VÝSTAVA *To vajíčko maľované*

12. 03. – 19. 04. 2026

Zdobenie vajíčok bolo neodmysliteľnou súčasťou jarného zvykoslovía, pretože symbolizovalo nový život. Ozdobné kraslicové motívy mali v minulosti magický či ochranný význam, ktorý sa však postupom času vytrácal. Estetická a darovacia hodnota však pretrvala dodnes. Výstava priblíži históriu zdobenia vajíčok, ich význam v živote našich predkov prostredníctvom vystavených prác súčasných krasličiarov.

TVORIVÉ DIELNE K VÝSTAVE

Veľkonočný pozdrav z múzea

Deti sa oboznámia s modrotlačovou technikou a vytvoria si originálny veľkonočný pozdrav pre svojich blízkych, inšpirovaný zbierkovými predmetmi a výzdobou veľkonočných vajíčok.

Morenky

Podme si spoločne skrátiť čakanie na jar výrobou malých bábik – moreniek, ktoré nám pomôžu zimu zahnať a privolať jar.

Kraslice

Bliži sa Veľká noc - obdobie spojené s tradíciami, akými je aj zdobenie kraslíc. Ako vznikol tento názov, prečo sa dávali do hrobu a načo sa používala kyslá kapusta? Odpovede na tieto otázky a veľa iného sa dozvieš na tejto dielni. Inšpirujeme sa vzormi na výstave a spolu si vyskúšame tradičnú techniku zdobenia vajíčok voskovaním. Na dielnu je potrebné priniesť vyfúknuté vajíčka!

VZDELÁVACÍ PROGRAM K VÝSTAVE

Jarné zvyky

K sviatkom Veľkej noci sa viaže veľké množstvo obradov, ale tak isto veľa tradičných obyčajov, ktoré súviseli s príchodom jari. Symbolmi Veľkej noci boli oheň, voda, nové ratolesti stromov a vajička – symbolizovali očistu, zdravie a nový život. Ako vznikol názov kraslica, prečo sa dávali do hrobu, a načo sa používala kyslá kapusta? Odpovede na tieto otázky a množstvo iných informácií sa dozviete na tejto prednáške.

VÝSTAVA *Vzbura baníkov*

08. 05. – 13. 09. 2026

Banícke povstanie, ktoré prebiehalo v rokoch 1525 – 1526 patrí medzi najvýznamnejšie udalosti v dejinách nášho mesta i celého regiónu. Aké boli jeho príčiny a ako sa napokon skončilo? Pri príležitosti 500. výročia tejto udalosti výstava pútavou a zrozumiteľnou formou približuje boj baníkov zo Španej Doliny, ktorí sa postavili proti nespravodlivému odmeňovaniu a ťažkým pracovným podmienkam.

TVORIVÁ DIELŇA K VÝSTAVE

Fľaše trpezlivosti

Práca baníkov v podzemí bola namáhavá a nebezpečná. Životné okolnosti ich prinútili uplatniť svoju zručnosť aj pri výrobe umeleckých predmetov medzi ktoré patria aj fľaše trpezlivosti. Na tvorivej dielni sa bližšie zoznámime so životom a prácou baníkov a vyskúšame si svoju trpezlivosť pri výrobe papierovej fľaše trpezlivosti.

ANIMAČNÉ PROGRAMY K VÝSTAVE

Kde neštrngajú mince, rinčia zbrane

Animačný program nás prevedie historickým centrom mesta po stopách vzbúrených baníkov zo Španej Doliny. Zastavíme sa pri budovách a miestach spojených s baníckou tradíciou Banskej Bystrice a prostredníctvom hravých a interaktívnych úloh si overíme svoje vedomosti i priblížime významné historické udalosti.

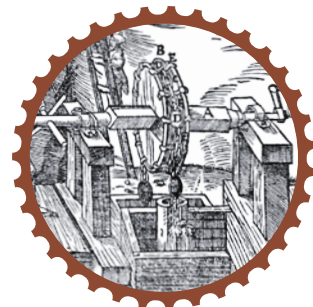
Hra v Zelenej sieni

... alebo pozývame vás na stretnutie s kráľovnou Beatrix a jej venom Banskou Bystricou! Priblížime si život v Banskej Bystrici na sklonku 15. storočia, kedy mesto navštívil kráľ Matej Korvín so svojou manželkou Beatrix Aragóňskou. Prostredníctvom animačného programu sa hravou a tvorivou formou zoznámime nielen so vzácnou Zelenou miestnosťou, ale aj s fungovaním baníctva v okolí mesta.

VZDELÁVACÍ PROGRAM K VÝSTAVE

Príbeh baníka

Ako vyzeral život baníka v minulosti? Žiaci sa prostredníctvom interaktívneho vzdelávacieho programu zoznámia s bohatou baníckou minulosťou Banskej Bystrice. Hravé úlohy v prostredí výstavy im priblížia náročné pracovné aj sociálne podmienky baníkov, ktoré vyústili do významnej historickej udalosti – baníckeho povstania v rokoch 1525 – 1526.

Tichí ochrancovia baníkov

V temných hĺbkinách zeme baníci nikdy neboli sami. Kto nad nimi bdel, keď sfárali do podzemia? Legendy o svätých ochrancoch, ku ktorým sa obracali v chvíľach nebezpečenstva, sa prelínajú s príbehmi záhadných bytostí strážiacich podzemné poklady a poriadok v bani. Spoločne zostúpime do tajomného sveta viery, povier a rozprávání, ktoré po stáročia sprevádzali banícku prácu.

TIHÁNYIOVSKÝ KAŠTIEĽ

Radvanská 27, Banská Bystrica

kontaktná osoba: Mgr. Ján Beňo, PhD.

tel.: 048/410 33 76

e-mail: tk@ssmuzeum.sk; beno@ssmuzeum.sk

STÁLA EXPOZÍCIA

Príroda stredného Slovenska

Prehliadka stálej expozície so zameraním na spoznávanie geológie, fauny a flóry, na charakteristiku a porovnávanie biotopov vyskytujúcich sa na strednom Slovensku. V ôsmich miestnostiach uvidíte typických i vzácných obyvateľov lesov, lúk, horských bystrín aj jazier, mokradí, ale aj zástupcov sprevádzajúcich ľudské obydlia.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Hlasy prírody

Školský program hrou a zábavnou formou zoznami malých návštevníkov so zvukmi našej prírody. Naučíme sa rozpoznávať spev bežných druhov vtákov ale aj zaujímavé zvuky, ktoré vydávajú rôzne druhy našich cicavcov. Zaujímavosťou na záver budú zvuky hmyzu. Zistíme, že aj jeden náš motýľ má svoj hlas. Školský program bude doplnený pestrou obrazovou prezentáciou, kde si ukážeme, ako vyzerajú zvieratká, ktorých hlasy sme počúvali.

Od dinosaurov k mamutom

Prehistorický život na planéte Zem mal najrôznejšie podoby. Najznámejšími pravekými zvieratami boli dinosaury ale aj ostatné vyhynuté tvory boli ako z ríše fantázie. Vo vzdelávacom programe predstavíme najznámejšie praveké zvieratá. Žiaci si vyskúšajú, ako prebieha práca paleontológa pri náleze kostí pravekých zvierat. Vysvetlíme si tiež, ako to bolo s pravekým životom na našom území. Žili aj na Slovensku dinosaury, mamuty alebo iné gigantické zvieratá?

Po dohode je možné realizovať aj tvorivé dielne či iný vzdelávací program s prírodovedným zameraním (ekológia, environmentalistika, botanika, zoológia, geológia, etológia zvierat) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

VZDELÁVACIE PROGRAMY K ROČNÝM OBDOBIAM

Jarné pozorovanie prírody

Pozorovanie prírody je základom vedeckého bádania v prírodných vedách. V záhrade Tihányiovského kaštieľa sa žiaci zmenia na pozorovateľov a objaviteľov prírodných zaujímavostí. Príroda je na jar plná rôznych druhov klíčiacych či kvitnúcich rastlín, ktoré budeme spoznávať. Mnohé druhy živočíchov, sa tiež po zimnom odpočinku alebo migrácii znovu prebúdzajú k životu. V prípade nepriaznivého počasia sa program uskutoční v interiéri Tihányiovského kaštieľa.

Vlastiveda v múzeu

Územie stredného Slovenska je z hľadiska prírodných podmienok veľmi pestré a členité. Od nížin na juhu až po veľhory na severe máme na malom území pestrú prírodnú mozaiku. V stálej expozícii Príroda stredného Slovenska si prejdeme jednotlivé regióny stredného Slovenska. Predstavíme ich najvýznamnejšie prírodné a historické zaujímavosti a nebudú chýbať ani atraktívne ukážky prírodnín z týchto území z depozitára SSM.

ZÁŽITKOVÉ ŠKOLSKÉ PROGRAMY

Zvieratá bez predsudkov

Prostredníctvom edukačného programu Zvieratá bez predsudkov sa žiaci oboznámi s rôznymi druhmi zvierat, ktoré sú často spájané s negatívnymi pocitmi, predsudkami či neopodstatneným odporom a strachom. Priamym pozorovaním vybraných druhov zvierat a diskusiou o nich získajú žiaci pozitívny vzťah k týmto zvieratám a dozvedia sa zaujímavosti o spôsobe ich života, ako aj o ich užitočnosti a význame.

Zasad' si svoju rastlinku

Rozmnožovanie rastlín je fascinujúci proces, ktorý má zásadný vplyv na udržateľnosť ekosystémov. V rámci výukového procesu si žiaci môžu prakticky vyskúšať sadenie rastlín ako aksamietnica, ľan alebo rajčiak. Naučia sa nie len o biologických procesoch, význame a technikách sadenia ale zároveň skrášlia prostredie svojej triedy či domácnosti. Sadenie je naším malým gestom k prírode ale veľkou pripomienkou, že aj my sme jej súčasťou a môžeme prispieť k udržateľnosti pre ďalšie generácie.

Ako sa robí múzeum

Vzdelávací program interaktívnou formou približuje žiakom zákulisie múzejnej práce. Priblížime si, ako sa zbierkové predmety zbierajú, ošetrojú, dokumentujú, ukladajú do depozitára a následne vystavujú, čím získavajú komplexný prehľad o ochrane kultúrneho dedičstva. Žiaci sa dozvedia veľa zaujímavého o živote múzea priamo od najpovolanejších – kurátorov.

VÝSTAVA Ryby a rybári

13. 03. – 31. 05. 2026

V roku 2026 si pripomínáme 100. výročie založenia organizovaného rybárstva na Slovensku. Pri tejto príležitosti pripravilo Stredoslovenské múzeum historicko-zoologickú výstavu Rybári a ryby, ktorá návštevníkom priblíži predovšetkým bohatú históriu organizovaného rybárstva na Slovensku a vývoj rybolovných techník a vybavenia od najstarších čias do dnešných dní. Súčasťou výstavy sú aj bohaté ukážky slovenských rýb, vodných vtákov a cicavcov, ako aj zástupcov vodných bezstavovcov.

● **VZDELÁVACIE PROGRAMY K VÝSTAVE**

● **Svet očami rýb**

- Život vo vodnom prostredí je úplne iný než na aký sme zvyknutí my ľudia. Voda má odlišné vlastnosti ako vzduch a to si vyžaduje rôzne adaptácie na život v tomto prostredí. Vo vzdelávacom programe si vysvetlíme, ako sa ryby pohybujú, orientujú vo vodnom prostredí, ako vidia, počujú, prípadne cítia vône. Predstavíme si tiež rybích spoluobyvateľov, ako sú vodné bezstavovce, vtáky či cicavce, ktoré žijú vo vodnom prostredí a aké sú ich vzájomné vzťahy. Podujatie bude obohatené aj o zaujímavé videozáznamy zo sveta pod hladinou.

● **Exkurzia do čistiarne odpadových vôd Rakytovce**

- Exkurzia nadväzuje na vzdelávací program Svet očami rýb. Čistá voda je životne dôležitým prostredím nielen pre ryby ale aj ostatné organizmy, ktoré ju obývajú. Terénna exkurzia prinesie informácie priamo od odborníkov z praxe o čistiacich procesoch, ktorými musí odpadová voda prejsť, kým ju opätovne vypustíme do voľnej prírody. Okrem informácií o čistení odpadových vôd sa žiaci dozvedia aj veľa zaujímavého o biodiverzite v priemyselných areáloch.

● **VÝSTAVA Opelovače v meste**

● **08. 04. – 14. 06. 2026**

- Mestá môžu byť významným útočiskom pre mnohé druhy opelovačov. Poskytujú rôznorodé miesta na získanie potravy a navyše sú lepšie chránené pred niektorými hrozbami, ako je napríklad plošné používanie pesticídov. Prostredníctvom výstavy Opelovače v meste nahliadnete do fascinujúceho sveta významnej skupiny hmyzu a objavíte, ako môže jednoduché opatrenia prispieť k udržateľnejšiemu a bohatšiemu prírodnému prostrediu.

● **VZDELÁVACÍ PROGRAM K VÝSTAVE**

● **Zo života hmyzu**

- Hmyz je druhovo najbohatšou triedou zo všetkých živočíšnych skupín. V záhrade Tihányiovského kaštieľa budeme objavovať a spoznávať naše bežné druhy hmyzu. Zameriame sa hlavne na opelovače, ktoré nájdeme hlavne v bylinkovej záhrade, zastavíme sa pri hmyzom domčeku a prezrieme aj konáre stromov či povrch pôdy, kde sa hmyz tiež často vyskytuje. Ukážeme si bežné metódy odchytu hmyzu a vysvetlíme si jeho veľký význam pre život na našej planéte. V prípade nepriaznivého počasia sa program uskutoční v interiéri Tihányiovského kaštieľa.

● **VÝSTAVA Meteority – poslovia z vesmíru**

● **12. 06. – 04. 10. 2026**

- Výstava predstavuje jedinečnú súkromnú zbierku viac než sto meteoritov z rôznych častí sveta a ponúka návštevníkom možnosť nahliadnuť do fascinujúceho sveta týchto výnimočných poslov z vesmíru. Odhaľuje ich zloženie, pôvod, príbehy pádov aj to, ako rozlíšiť meteorit od hornín pozemského pôvodu.

● **VZDELÁVACÍ PROGRAM K VÝSTAVE**

● **Dotkní sa vesmíru**

- Školský program prispieva zrozumiteľným a pútavým spôsobom k priblíženiu témy vesmíru, ujasňuje základné pojmy, pôvod, zloženie a vlastnosti meteoritov. Žiaci sa oboznámia s meteoritmi ako s výnimočnými „poslami z vesmíru“, dozvedia sa, odkiaľ pochádzajú, ako sa dostali na Zem a prečo sú pre vedcov také dôležité. Výklad lektora je prispôbený veku žiakov a podporený názornými ukážkami, pričom deti sa môžu pod dohľadom dotknúť aj skutočného meteoritu, či si pozrieť jeho štruktúru pod stereolupou.

ENVIRONMENTÁLNE VZDELÁVANIE V STREDOSLOVENSKOM MÚZEU

VZDELÁVACÍ PROGRAM K SVETOVÉMU DŇU VODY

Príbeh vody

Voda je neoddeliteľnou súčasťou života na Zemi a je domovom miliónov druhov rastlín a živočíchov. Rozprávanie o vode a jej význame pre život na planéte Zem bude spojené s pútavou prezentáciou plnou atraktívnych záberov a dôležitých informácií. Súčasťou programu budú zábavné pokusy, v ktorých budú názorne demonštrované niektoré vlastnosti a zaujímavosti o vode.

VZDELÁVACÍ PROGRAM KU DŇU ZEME

Planéta Zem

Planétu Zem vidíme z vesmíru, ako modrý klenot, obklopený atmosférou, ktorá umožňuje existenciu života. Naša planéta je výnimočná, pretože na nej existuje jedinečný a zároveň krehký ekosystém, ktorý je potrebné chrániť. Povieme si o týchto hrozbách pre život ale aj o riešeniach, pretože každý aj malý krok ku zlepšeniu sa počíta... Zodpovedným správaním môžeme prispieť k ochrane ekosystémov na Zemi a zabezpečiť tak zdravú a udržateľnú planétu pre ďalšie generácie.

